

Pelastakaa Lapset

Pelastakaa Lasten lausunto Valtioneuvoston kirjelmästä Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final)

Emma Pösö
Asiantuntija
Lasten suojelu ja Nettivihje, Pelastakaa Lapset ry
emma.poso@pelastakaalapset.fi

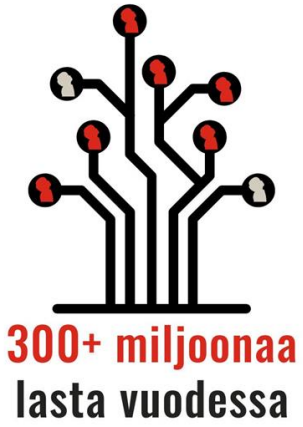
Pelastakaa Lapset

Mistä puhutaan?

- **Lapsiin kohdistuva seksuaaliväkivalta verkossa on lapsen kasvun ja kehityksen kannalta yhtä vakavaa, kuin verkon ulkopuolella tapahtuva seksuaaliväkivalta.**
- Väkivalta on monimuotoista, yleisiä muotoja ovat lapsen houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin (grooming), seksuaalisella materiaalilla kiristäminen, seksuaaliväkivaltaa todistavan kuva- ja videomateriaalin hallussapito ja levitys.
    - Seksuaaliväkivalta voi kohdistua kehen tahansa lapseen iästä tai sukupuolesta riippumatta.
- **CSAM (child sexual abuse material)** eli lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistava materiaali: kuvia tai videoita, joissa fokuksessa lapsen genitaali-/anaalialue tai seksuaalista toimintaa, penetraatiota, sadismia tai muuta raakuutta.
    - Materiaalia jossa lapsi raiskataan aikuisen toimesta tai lapsi tekee itselleen / toisen lapsen / eläimen kanssa seksuaalisia tekoja. Kuvissa myös pieniä vauvoja seksuaaliväkivallan kohteena.
    - Voi olla tekijän ottamaa, lapsen ottamaa tai tekoälyn tuottamaa ja yhdistyy usein muiden seksuaaliväkivallan muotojen kanssa.
    - **Materiaali voi kiertää verkossa vuosikymmeniä tai kauemmin.**

Tilannekuva

- Euroopassa joka viides lapsi joutuu seksuaaliväkivallan kohteeksi ja maailmanlaajuisesti 300 miljoonaa lasta on kohdannut viimeisen vuoden aikana seksuaaliväkivaltaa digitaalisissa ympäristöissä.
- Nettivihje vastaanotti 8 615 vihjettä vuonna 2024, ja näistä yli 5000 sisälsi lapseen kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavaa materiaalia. Valtaosa laittomasta materiaalista oli lapsen itse ottamaa.
- Kokonaisuudessaan Nettivihje edisti yli 490 000 mahdollisesti laittoman tai lapsen oikeuksia loukkaavan kuvan ja videon poistumista netistä.
- Kansainvälinen INHOPE vihjepalveluverkosto, johon myös Nettivihje kuuluu, on nähnyt vuoden 2024 aikana yli 200 % prosentin kasvun laittoman materiaalin määrässä.
  - Laittomasta materiaalista yli puolet sijaitsee Euroopan unionin alueella ja lapsiin kohdistuvaa seksuaaliväkivaltaa todistavan materiaalin käyttäjät jäljitetään toistuvasti EU:n jäsenvaltioihin.

Turvataksemme lapset, tarvitsemme velvoittavan oikeudellisen kehyksen rajusti kasvavaan ongelmaan

- Vuoteen 2026 asti voimassaoleva väliaikainen asetus mahdollistaa palveluntarjoajille kaiken lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan vapaaehtoisen tunnistamisen.
- Vapaaehtoisuuteen perustuva **malli jättää lasten suojelun voittoa tavoittelevien yritysten hyvän tahdon varaan**, ja kuten nykytilanne osoittaa, tämä ei ole riittävää.
- **Vapaaehtoisen tunnistamisen mahdollistaminen ei takaa tunnistamistoimenpiteiden täyttymistä** ja voi pahimmillaan johtaa siihen, että minkäänlaista tunnistamista ei tapahdu.

→Vapaaehtoisuuteen perustuva lainsäädäntö ei suojele lapsia riittävästi verkkovälitteiseltä seksuaaliväkivallalta. **Lapsenoikeusperustaisen asetuksen tulee sisältää verkkopalveluntarjoajille velvoittavia tunnistamistoimia ja määräyksiä.**

Lapset tarvitsevat suojelua seksuaaliväkivallalta kaikissa ympäristöissä

- Vuonna 2023, YK:n lapsen oikeuksien komitea huomautti **Suomessa lapsiin kohdistuvan paljon seksuaali- sekä verkkovälitteistä väkivaltaa** ja kehotti Suomea ennaltaehkäiseviin sekä suojeleviin toimiin.
- YK:n lapsen oikeuksien sopimus (SopS 59 ja 60/1991) velvoittaa sopimuksen ratifioineita jäsenmaita tekemään kansainvälistä yhteistyötä lasten suojelemiseksi väkivallalta kaikissa ympäristöissä, **mukaan lukien kaikissa digitaalisissa ympäristöissä**. (Yleiskommentti nro 25 (2021))
- Lapsiin verkossa kohdistuvan seksuaaliväkivallan valtava kasvu sekä salatun viestinnän yleistynyt käyttö voidaan todistetusti yhdistää toisiinsa.
    - Salattuja ympäristöjä käytetään niin lasten kanssa yhteydenpitoon kuin laittoman materiaalin levittämiseen yksilöiden sekä rikollisverkostojen välillä.

→ **Lapsenoikeusperustaisen asetuksen tulee suojata lapsia seksuaaliväkivallalta kaikissa digitaalisissa ympäristöissä,** myös salatuissa ympäristöissä, niin käyttäjien kuin väkivaltaa kohdanneen lapsen yksityisyyden suojaa kunnioittaen.